

07.04.2016

УНТЦ: 20 років успішного науково-технічного партнерства з питань врегулювання загроз світовій безпеці

6 квітня 2016 р. у Великій залі Національної академії наук України відбулися урочистості з нагоди 20-ї річниці Українського науково-технологічного центру (УНТЦ) ([Міністерство освіти і науки України](#)).

У заході взяли участь заступник міністра освіти і науки М. Стріха, голова Представництва Європейського Союзу Я. Томбінський, Надзвичайний і Повноважний Посол Сполучених Штатів Америки в Україні Дж. Пайєтт, Надзвичайний і Повноважний Посол Азербайджанської Республіки в Україні Е. Мадатлі, Надзвичайний і Повноважний Посол Грузії в Україні М. Уклеба, Надзвичайний і Повноважний Посол Молдови в Україні І. Ставила.

Виконавчий директор Українського науково-технологічного центру К. Белаяц зазначив, що за 20 років діяльності УНТЦ було створено стабільну фундацію, що продовжує працювати для розв'язання поточних проблем і завдань світової безпеки. «Учасники першої зустрічі не думали, що їх зусилля призведуть до створення організації, яка торкнеться життів більше 21 тисячі вчених. Всі партнери багато років працювали для того, щоб наш світ став безпечним», – підкреслив К. Белаяц.

Головуючий в Адміністративній раді УНТЦ Е. Майер повідомив, що УНТЦ готовий до відкритої динамічної співпраці та має багато планів на майбутнє. Сьогодні до вчених, які працювали над конверсією військового виробництва та запобігання розповсюдженню зброї масового знищення, долучилися багато молодих науковців. «УНТЦ – це інструмент роботи в галузі науки та техніки в майбутньому», – зазначив Е. Майер.

Заступник міністра освіти і науки М. Стріха, який призначений Президентом України представником України в Адміністративній раді УНТЦ, підкреслив важливу роль Українського науково-технологічного центру в модернізації наукової галузі. М. Стріха подякував міжнародним партнерам за підтримку України та нагадав, що з 1995 р. центр надав Україні допомогу у 230 млн дол. Окрім того, організація закупила сучасне обладнання для українських наукових установ, більше 600 одиниць якого за останні три роки успішно використано для дослідницьких проектів. УНТЦ також допоміг вченим у встановленні професійних контактів із провідними американськими, канадськими та європейськими науковими експертами. Сьогодні організація забезпечує навчання та іншу діяльність, пов'язану з набуттям досвіду у таких сферах як патенти, стратегічне планування, ділове адміністрування та перехід на прикладні технології та комерціалізацію.

«Україна вітає розширення заходів діяльності УНТЦ щодо зброї масового враження, конверсії, ліквідації екологічних катастроф, зміни клімату, а також рішення розширити двосторонню співпрацю щодо допомоги цільовим ініціативам», – додав заступник міністра.

За словами Надзвичайного і Повноважного Посла Сполучених Штатів Америки в Україні Дж. Пайетта, український уряд постійно підтримує ініціативу нерозповсюдження ядерної зброї. Україна зробила значний внесок у світову безпеку, відмовившись від ядерної зброї. Посол нагадав, що у 2012 р. департамент енергетики США успішно провів ліквідацію запасів урану України, також було виділено 73 млн дол. для побудови в Харківському фізико-технічному інституті спеціальної споруди – джерела нейтронів. Це науковий інструмент, який буде корисним у досягненнях мирної науки. Окрім того, діяльність України в УНТЦ демонструє бажання країни жити в мирі та будувати мирну науку. «Ми зобов'язані допомагати Україні у розвитку міжнародної наукової співпраці і знань», – наголосив Дж. Пайетт.

«Наш обов'язок запобігти негативним наслідкам і використовувати технологічні засоби і інтелект для того, щоб зробити світ кращим та більш придатним для майбутніх поколінь», – підкреслив голова Представництва Європейського Союзу Я. Томбінський під час свого виступу на засіданні УНТЦ.

Я. Томбінський зазначив, що сьогодні необхідно зосередити увагу на запобіганні ядерним, біологічним та іншим видам зброї масового враження. Зокрема, на саміті з ядерної безпеки у Вашингтоні йшлося про вирішення завдань безпечного розвитку ядерної енергетики. Європейський Союз зацікавлений у вмінні українських фахівців керувати наслідками нештатних ситуацій на атомній станції, оскільки такі події не мають кордонів. Саме тому ЄС сприяє навчанню команд українських фахівців у врегулюванні нештатних ситуацій, зокрема, в Енергодарі відкрито навчальний центр.

Разом з тим Європейський Союз інвестує в розвиток різних наукових установ через відкриття доступу до ринку проектів. Такі проекти як «Горизонт 2020» використовують інтелектуальний потенціал для підвищення економічного зростання країни, для мирного застосування всього, що стосується ВПК і військових технологій. «Ми маємо скористатися найкращим чином усіма інструментами, які пропонує співпраця», – додав Я. Томбінський.

Надзвичайний і Повноважний Посол Грузії в Україні М. Уклеба звернув увагу учасників засідання, що з часу заснування УНТЦ завжди підтримував науку та дослідження країн реципієнтів. Центр був заснований у скрутні часи для пострадянських держав, коли фінансування науки майже було скасовано.

Грузія доєдналася до угоди в 1998 р., а у 2001 р. стала постійним членом цієї організації. За весь цей час надано фінансування на 20 млн дол. більше 75 проектів.

За словами Надзвичайного і Повноважного Посла Азербайджанської Республіки в Україні Е. Мадатлі, завдяки співпраці та принципам, якими керується УНТЦ, буде досягнуто добробут та мир. Посол нагадав, що Азербайджан приєднався до Українського науково-технологічного центру у 2003 р. УНТЦ надав грантів азербайджанським вченим на суму понад 33 млн дол. та профінансував 500 проектів.

Надзвичайний і Повноважний Посол Молдови в Україні І. Ставила підкреслив важливу роль діяльності Українського науково-технологічного центру в співпраці для використання наукових досягнень у боротьбі з тероризмом. За словами посла, наукова спільнота Республіки Молдова вдячна УНТЦ за надання допомоги для 56 проектів на загальну суму 7,5 млн дол.

Довідково. Український науково-технологічний центр, УНТЦ (англ. The Science and Technology Center in Ukraine, STCU) – міжнародна організація, створена з метою запобігання поширенню знань та досвіду, пов'язаних зі зброєю масового знищення шляхом фінансової підтримки проведення наукових досліджень вченими, задіяними у сфері ядерної зброї.

В умовах трансформації системи міжнародних відносин та у зв'язку із збільшенням загроз, пов'язаних з розповсюдженням зброї масового знищення, у 2013 р. представники країн-учасниць УНТЦ на засіданні керуючого органу – Адміністративної ради до списку завдань організації додали напрям СВРН (захист від хімічної, біологічної, радіаційної та ядерної зброї). Метою даної ініціативи є зменшення загроз та ризиків, пов'язаних з поширенням зброї масового знищення, шляхом поглиблення інституційного співробітництва.

Учасники УНТЦ: країни-донори (ЄС, США); країни-реципієнти (Україна, Грузія, Узбекистан, Азербайджан, Молдова).

УНТЦ діє в Україні на підставі Угоди про створення УНТЦ від 25.10.1993 р., яка укладена між Україною, Канадою, США та Швецією. Угода набрала чинності для України згідно з Указом Президента України № 202 від 4 травня 1994 р. З часів свого створення УНТЦ залучив у науково-дослідні проекти понад 270 млн дол. США та реалізував понад 2,5 тис. наукових проектів у сфері матеріалознавства, біобезпеки, ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи, енергозбереження, аерокосмічних досліджень, приладобудування. Участь в їх виконанні взяли приблизно 18 тис. вчених і технічних спеціалістів з п'яти країн-реципієнтів УНТЦ.